

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 1, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 330.341.1

*О. С. Харченко,
аспірант, Донецький державний університет управління, м. Маріуполь*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ НІС УКРАЇНИ

*A. S. Harchenko,
graduate student, Donetsk state university of management, Mariupol*

IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF DEVELOPMENT OF NIS OF UKRAINE

В статті розкрито сутність і структуру національної інноваційної системи. Узагальнено і згруповано за спрямуванням заходи інноваційної політики країн Європи. Проведено аналіз відповідності тенденцій розвитку вітчизняної НІС виявленим закономірностям європейської практики. Обґрунтовано застосування інформаційної моделі інноваційного процесу до визначення результативності функціонування і розвитку вітчизняної НІС. Запропонований удосконалений організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи України на основі інформаційної моделі інноваційного процесу і розвитку інтегрованих інноваційним структур із повним інноваційним циклом. Запропоновано створення технологічних інкубаторів для підтримки малого і середнього інноваційного бізнесу. Обґрунтовано необхідність проведення в Україні активної кластерної політики інтервенціоністського типу для створення інноваційних кластерів. Реалізація запропонованого удосконаленого організаційно-економічного механізму розвитку НІС надасть змогу спрямувати цей процес у напрямі інтеграції з Україною з країнами Європейського Союзу у сфері інноваційної діяльності і підвищити результативність вітчизняної НІС.

In the article were exposed essence and structure of national innovative system. Had generalized and grouped for the directions measures of innovative policy in European countries. There were analyzed accordance of progress of trends domestic NIS to conformities in law of European practice. Application of informative model of innovative process to determination of effectiveness of functioning and development of domestic NIS had grounded. There had offered to improve organizationally economic mechanism of development of the national innovative system of Ukraine based on informative model of innovative process and development of computer-integrated innovative structures with complete innovative cycle. Had offered to create the technological incubators for support of small and middle innovative business. Was grounded a necessity of lead through is for Ukraine of active cluster policy of interventional type for creation of innovative clusters. The realization of offered improved organizationally economic NIS will give possibility to send this process in the direction of integration Ukraine with the countries of European Union in the field of innovative activity and to promote effectiveness of domestic NIS mechanism to development.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, національна інноваційна система, інформаційна модель, інкубатор, кластер.

Keywords: organizationally economic mechanism, national innovative system, informative model, incubator, cluster.

Постановка проблеми. Сучасні стан і структура вітчизняної НІС не відповідають світовим стандартам, що зумовлює низку негативних тенденцій. Так, на відміну від розвинутих країн, у яких 85-90% ВВП забезпечуються за рахунок виробництва й експорту наукоємної продукції, частка України на ринку високотехнологічної продукції становить не більше 0,3%. Наукоємність промислового виробництва України не перевищує 0,5%, катастрофічно низькою є частка високотехнологічної продукції у структурі ВВП. Частка інноваційно активних підприємств промисловості за останні 10 років складала не більше 17% від загальної їх кількості. Відзначається тенденція до погіршення матеріально-технічної бази наукових установ, зниження обсягів централізованих капітальних вкладень і фінансування науки, старіння наукових кадрів. Інфраструктура інноваційної діяльності й механізм розвитку національної інноваційної системи в Україні залишаються неповними і недостатньо сформованими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку національної інноваційної системи і механізмів його забезпечення перебувають під постійною увагою науковців. Теоретико-методологічне підґрунтя формування і функціонування національних інноваційних систем було закладено науковими працями О. Голіченко, О. Динкіна, Н. Іванової, Б. А. Лундвалла, І. Макаренка, С. Меткалфа, Р. Нельсона, Л. Федулової, К. Фрімена, Л. Шаповалової, Л. Яремко. Проблемам пошуку шляхів підвищення ефективності механізмів розвитку НІС, стимулювання інноваційної активності вітчизняних підприємств, розвитку інноваційної інфраструктури і наукоємного виробництва присвячено праці таких науковців, як: О. Амоша, Л. Антонюк, О. Кузьменко, О. Марченко, М. Мельникова, А. Поручник, О. Федірко та ін.

Невирішена частина проблеми. Процес удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку НІС потребує узагальнення досвіду провідних країн світу, урахування тенденцій євроінтеграції в сфері наукової й інноваційної діяльності, оновлення стратегічного бачення розвитку вітчизняної НІС на основі обґрунтування напрямів подальшого вдосконалення структурної організації НІС України, форм і методів активізації інноваційних процесів в Україні та створення на

цьому базисі цілісного організаційно-економічного механізму розвитку національної інноваційної системи країни, який би забезпечував поступову і безперервну інтеграцію України у світовий економічний і науково-технологічний простір.

Метою дослідження є обґрунтування концептуальних положень розвитку національної інноваційної системи України і удосконалення організаційно-економічного механізму його реалізації.

Виклад основного матеріалу.

Дослідження теоретичних поглядів на зміст поняття «національна інноваційна система» і структуру НИС, зокрема, викладених в роботах Л. Шаповалової [1], Л. Яремко [2], І. Макаренка [3], О. Кавтиш [4], свідчить, що сучасна наукова думка під НИС розуміє сукупність взаємопов'язаних інституцій і забезпечувальних інститутів та механізмів їх взаємодії, у межах якої створюються, зберігаються і поширюються нові знання та технології і основною метою якої є підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Разом з тим, інноваційний розвиток національної економіки за своєю сутністю передбачає функціонування усієї економіки країни в режимі НИС. Тому національна інноваційна система має розглядатися як відкрита динамічна соціально-економічна система, яка включає три складові-підсистеми: функціональну (як сукупність взаємопов'язаних інституцій, зайнятих у процесі генерації, трансформації, комерціалізації і реалізації наукових знань), забезпечувальну (утворену інститутами, що підтримують безперервність і розвиток зазначеного процесу на основі самоорганізації) і регулюючу (мережа державних, галузевих і місцевих органів влади й управління, а також тимчасових і постійних координаційних органів управління за участю бізнес-структур при збереженні регулюючої ролі держави у визначенні стратегічних пріоритетів і шляхів їх досягнення).

До функціональної складової НИС мають бути віднесені: підсистема освіти (ВНЗ, науково-методичні та методичні установи, навчально-науково-виробничі комплекси, заклади перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів тощо); підсистема генерації знань (наукові організації та установи, державні наукові центри, НДІ НАН і галузевих академій наук, наукові підрозділи ВНЗ, науково-дослідні та конструкторські підрозділи підприємств тощо); інноваційна інфраструктура (наукові й технологічні парки, бізнес-парки і бізнес-інкубатори, інформаційні мережі, інжинірингові та консалтингові фірми, венчурні фірми тощо); виробнича підсистема (підприємства-виробники інноваційної продукції і послуг, підприємства-споживачі технологічних інновацій тощо). Забезпечувальну підсистему НИС складають правові, суспільні, інвестиційні, фінансові інститути, практика господарської діяльності тощо. Регулююча підсистема складається з державних органів влади, регіональних, місцевих і галузевих органів управління, а також дорадчих і координаційних управлінських структур.

Теоретичний аналіз сутності та структурних особливостей основних типів НИС (євроатлантичної, східно-азіатської, альтернативної і «потрійної спіралі»), а також вивчення практики розбудови НИС різних типів, зокрема на основі [5; 6; 7] показали, що тип моделі НИС не є визначальним для темпів інноваційного розвитку країни і рівня її конкурентоспроможності. Про це свідчить Індекс глобальної конкурентоспроможності (*The Global Competitiveness Index – GCI*), який розраховується за методикою Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) [8]. У десятку найкращих входять країни з різними типами НИС. В Україні на законодавчому рівні закріплено розвиток НИС за євроатлантичною моделлю, і за рейтингом *GCI 2014-2015* рр. Україна посідає 76 місце (порівняно з 84 місцем у 2013-2014 рр.).

Узагальнення засобів державного регулювання інноваційних процесів, які становлять основу організаційно-економічного механізму розвитку НИС і різних країнах, систематизація інструментів економічного регулювання інноваційного розвитку економіки за спрямуванням впливу на окремі підсистеми та складові НИС дозволили встановити, що прямі методи економічного регулювання застосовуються переважно для розвитку функціональної підсистеми НИС. Виключення становить стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу (МСБ) як елемента забезпечувальної підсистеми НИС. Інструментарій непрямого економічного регулювання державою процесів розвитку НИС застосовується переважно для розвитку забезпечувальної підсистеми НИС, а для функціональної складової має опосередкований характер.

Сучасні механізми реалізації інноваційної політики країн Європи включають широкий спектр методів та інструментів, спрямованих на державної підтримку і розвиток національних інноваційних систем.

Якщо розглядати заходи інноваційної політики 29 країн Європи, внесених до Database of Innovation Policy Measures [7], за окремими класами, то найбільша їх кількість стосується розвитку функціональної складової НИС і припадає на систему генерації знань. До цієї групи нами віднесені заходи, що стосуються підтримки створення фундаментальних знань, посилення дослідницької діяльності компаній і окремо – технологічних star-up компаній.

Збільшується кількість заходів, спрямованих на зміцнення освітньої складової національних інноваційних систем Європи. До цієї групи нами віднесені заходи, спрямовані на підтримку освіти і підготовки кадрів; підвищення мобільності студентів, дослідників і викладачів; підвищення рівня суспільних знань; розвиток інноваційного менеджменту тощо. За кількістю заходів ця група посідає друге місце.

Зростає значення кооперації між дослідницькими центрами, університетами і компаніями практично в усіх країнах Європи. За кількістю заходів ця група перебуває на третьому місці.

Заходи, спрямовані на розповсюдження і прискорення впровадження нового знання, зокрема підвищення абсорбції нових технологій підприємствами малого і середнього бізнесу, іншими підприємствами, які впроваджують інновації, у створенні яких не брали безпосередньої участі, посідають за кількістю четверте місце.

До п'ятої групи увійшли заходи з розвитку інноваційної інфраструктури, зокрема, на основі розвитку кластеризації і кооперації у інноваційній сфері. Заходів цієї групи найменше з усіх, що забезпечують розвиток функціональної складової НИС країн Європи.

Заходи, віднесені до категорії «Інше», стосуються переважно захисту прав інтелектуальної власності, адміністрування, розвитку правового і регуляторного середовища. (табл. 1)

Таблиця 1.
Групування заходів інноваційної політики країн Європи за спрямуванням

№	Спрямування заходів	Кількість	У % до загальної кількості
1	Забезпечення процесу генерації знань	401	23,1
2.	Освіта і компетенції	332	19,1
3.	Кооперація у трансформації знань	293	16,8
4.	Впровадження	244	14,0
5.	Розвиток інфраструктури	146	8,5
6.	Інше	321	18,5
Разом		1737	100

З проведеного аналізу видно, що у досліджуваних країнах наявна тенденція, до збільшення зусиль щодо кооперації у трансформації знань і скороченні терміну розробок і впровадження завдяки посиленню співпраці між дослідницькими центрами, університетами і компаніями набуває все більшої ваги. У країнах – інноваційних лідерах, як видно з [7], доля таких заходів складає: 21,9 % - у Данії, 20,0 % - у Фінляндії, 18,4 % - в Німеччині, 14,7 % - у Швеції, що у сукупності зі значними заходами щодо посилення дослідницької діяльності у самих компаніях підвищує результативність функціонування НИС цих країн. У той же час, у країнах-аутсайдерах за ранжуванням Єврокомісії ці заходи відсутні взагалі (Болгарія) або їх кількість незначна (5,5 % у Латвії).

Згідно з результатами аналізу обсягів наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій (підприємств), виявлено постійне

зменшення частки науково-технічних розробок і науково-технічних послуг (табл. 2), що свідчить про уповільнення процесів трансформації та реалізації знань.

Таблиця 2.
Динаміка обсягів наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій (підприємств)
на початок відповідного року

Рік	Усього, млн грн	У тому числі:							
		фундаментальні дослідження		прикладні дослідження		науково-технічні розробки		науково-технічні послуги	
		млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
2006	4818,6	902,2	18,7	708,8	14,7	2406,9	50,0	800,7	16,6
2007	5354,6	1141,0	21,3	841,5	15,7	2741,6	51,2	630,5	11,8
2008	6700,7	1504,1	22,4	1132,5	16,9	3303,1	49,3	761,0	11,4
2009	8538,9	1927,4	22,6	1545,6	18,1	4088,2	47,9	977,7	11,4
2010	8653,7	1916,6	22,1	1412,0	16,3	4215,9	48,7	1109,2	12,8
2011	9867,1	2188,4	22,2	1617,1	16,4	5037,0	51,0	1024,6	10,4
2012	10349,9	2205,8	21,3	1866,7	18,0	4985,9	48,2	1291,5	12,5
2013	11252,7	2621,9	23,3	2057,7	18,3	5369,9	47,7	1203,2	10,7
2014	11781,1	2695,4	22,9	2087,8	17,7	5772,8	49,0	1225,1	10,4

Відбулися зміни і в розподілі обсягів фінансування наукових і науково-технічних робіт за джерелами фінансування, зокрема обсяги власних коштів організацій (підприємств) у структурі фінансування стійко збільшуються за рахунок зменшення частки коштів замовників, включаючи іноземних, що свідчить про послаблення зв'язків між підсистемами генерації знань і виробництвом у структурі НІС України.

Статистичний аналіз показників інноваційної діяльності промислових підприємств, які становлять основу підсистеми впровадження у структурі НІС, свідчить, що після 2010 р. частка інноваційно активних промислових підприємств у загальній їх кількості в Україні почала зростати. Однак зміни у структурі інноваційних витрат у промисловості України вказують на кілька негативних тенденцій. Так, за останні 7 років відзначається дворазове збільшення обсягів внутрішніх НДР, а витрати на придбання інших зовнішніх знань, відмінних від НДР, фактично припинилися. До 73% інноваційних витрат у промисловості України припадає на придбання і впровадження прогресивних машин, устаткування та інших засобів виробництва й обладнання, необхідних для впровадження нових чи вдосконалених технологічних процесів; машин та обладнання, які не вдосконалюють виробничі потужності, але необхідні для випуску нової продукції.

Бюджетні кошти практично не використовуються для підтримання інноваційної діяльності у промисловості – за з 2006 р. їх обсяги не перевищували 336,9 млн грн на рік із державного бюджету (2,8% від загальних обсягів фінансування) і 157,7 млн грн на рік із місцевих бюджетів (1,6%). Таке саме можна сказати і про кошти вітчизняних інвесторів – до 154,5 млн грн на рік (1,3%). Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності підприємств є власні кошти, питома вага яких у загальному обсязі фінансування стабільно зростає і на початок 2014 р. склала 6973,4 млн грн, або 72,9%.

Дослідженням виявлено також тенденцію до зниження частки реалізованої інноваційної продукції з високим ступенем ринкової новизни (35,4% від загальних обсягів реалізованої інноваційної продукції на початок 2014 р.). Показово, що із 486 створених за останній рік провідних технологій 420, або 86,4%, були новими для України і 66, або 13,6%, – принципово новими. При цьому 25% нових для України технологій і 25,6% принципово нових технологій створено за видом економічної діяльності «Професійна, наукова та технічна діяльність».

Зазначимо, що до загальної суми інноваційних витрат віднесено витрати, які понесли підприємства на впровадження інновацій як нових для підприємства, так і нових для ринку, у тому числі на: внутрішні НДР, придбання НДР, машин, обладнання та програмного забезпечення, інших зовнішніх знань, інші витрати [9]. Таке визначення загальної суми інноваційних витрат характеризує повноту інноваційного циклу, тобто процесу створення, трансформації і реалізації знання, що в інноваційній системі пов'язано з рухом, зберіганням і трансформацією певної інформації, а також наявністю ресурсів виробничої системи для її реалізації. Тлумачення інноваційного процесу як взаємодії наукового і технічного інформаційних потоків є характерним для інформаційної моделі інноваційного процесу, описаної К. Танковим і В. Щербанем в роботі [10]. Основними постулатами інформаційної моделі інноваційного розвитку виступають такі положення:

- розвиток інноваційного процесу полягає у постійному вдосконаленні системи знань для їх використання у сфері матеріальної (технічної) діяльності суспільства;
- кожна нова науково-технічна проблема викликає певний інформаційний потік, який розвиває, поглиблює або спростовує її і може бути описаний експоненціально залежністю росту інформаційного потоку;
- інноваційна діяльність формується у замкнутій системі з обмеженими ресурсами, що викликає появу стримуючих факторів, що призводить до виникнення ефекту стримування інформаційного потоку і порушення експоненціальної залежності проходження інформаційного потоку в інноваційній системі, яка набуває форми логістичної кривої, або кривої Перла.

Як узагальнюючий показник результативності НІС пропонується обрати частку інноваційно активних підприємств у загальній їх кількості, динаміку якої в часі пропонується представити у вигляді логістичної кривої

$$I_{III} = \frac{I_{III\max}}{1 + ae^{-bt}}$$

де I_{III} – частка інноваційно активних підприємств;

$I_{III\max}$ – максимально можливе значення показника, виходячи з поточних характеристик НІС; а та b – параметри моделі.

Кількісні параметри моделі результативності НІС України були розраховані методом «трьох сум» (табл. 3).

Таблиця 3.
Результати обчислення коефіцієнтів логістичної функції

Коефіцієнт	Значення	Інтерпретація
$I_{III\max}$	22,927014	Верхня межа зростання (асимптота)
a	0,050538	Місце кривої по осі часу
b	0,207930	Круглизна нахилу серединної частини кривої

Таким чином, у межах діючої НІС України кількість інноваційно активних промислових підприємств не може перевищувати 23% від загальної їх кількості. Кругозна нахилу серединної частини кривої (коефіцієнт b) свідчить про дуже повільний у часі розвиток процесу, що відображає швидкість і повноту перетворення наукового потоку на науково-технічний потік. Крім того, точка перегину $y=L/2$ знаходиться на рівні 11,5%, тобто результативність НІС України перебуває на відрізьку уповільнення зростання, а отже, можливості НІС щодо збільшення частки інноваційно активних промислових підприємств в економіці України майже вичерпані.

На підставі викладеного може бути запропонований удосконалений організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи (ОЕМР НІС) (рис. 1), спрямований на реалізацію інформаційної моделі інноваційного процесу за рахунок стимулювання утворення інтегрованих інноваційних структур.

При побудові ОЕМР НІС організації, установи і підприємства, які беруть участь у зазначеній діяльності, розглядалися як елементи системи інформаційних трансформаторів. На підставі викладеного вище, методичні засади розвитку НІС у межах інформаційної моделі інноваційного процесу мають включати дві складові:

- розвиток системи інформаційних трансформаторів;
- сприяння утворенню інтегрованих інноваційних структур.

Основними методами державного впливу на розвиток національної інноваційної інфраструктури залишаються економічне і правове регулювання.

Першочерговим завданням для України є забезпечення фінансування науки у розмірі не менше законодавчо встановлених 1,7 % від ВВП, стабільність і своєчасність фінансування програм і проектів, які передбачають надходження коштів з державного бюджету. При цьому мають бути переглянуті принципи бюджетного фінансування науки. Перехід до програмно-цільового і проектного фінансування наукової діяльності не відміняє автоматично базового бюджетного фінансування наукових установ і вищих навчальних закладів, а лише перегляд їх складу, ефективності наукової діяльності, характеру отриманих результатів і розробок, ступеня завершеності інноваційного циклу тощо. Еспертиза і сертифікація наукової продукції, активна патентно-ліцензійна діяльність, створення продукції з високим ступенем ринкової новизни мають виступати обов'язковими критеріями при відборі кандидатів на базове бюджетне фінансування.

Не менш актуальним і стратегічно важливим завданням державного регулювання розвитку НІС є реалізація передбачених законодавством форм фінансової підтримки суб'єктів інноваційної діяльності для виконання ними як пріоритетних інноваційних проектів, так і інших.

Необхідне більш широке впровадження фінансування наукової й інноваційної діяльності на основі грантових програм. Такий підхід забезпечує можливість отримання конкретних наукових результатів, інноваційних продуктів і продукції із заздалегідь визначеними характеристиками у чітко встановлені строки. Участь держави у фінансуванні грантових програм може бути як повною, так і розмірі певної долі, залежно від пріоритетності очікуваних результатів для інноваційного розвитку економіки. При цьому дольова участь держави передбачає визначення виду і обсягів робіт, наукових результатів, які планується отримати у межах бюджетної частки фінансування.

ОЕМР НІС передбачає відновлення дії і використання таких економічних інструментів державного регулювання розвитку НІС, як бюджетні дотації, бюджетні субсидії, податкові пільги, податковий кредит, амортизаційна політика, митні та валютні преференції, спрямованої не тільки на розвиток функціональної підсистеми, але і значною мірою на розвиток підсистеми забезпечувальної. В першу чергу це стосується малого і середнього бізнесу і підприємництва, зокрема – інноваційного. Виходячи з наведеного, не втрачає актуальності діяльність Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» як форми фінансової підтримки суб'єктів малого підприємництва (малого інноваційного бізнесу) для підтримки реалізації інноваційних проектів на основі високотехнологічних наукових, науково-технічних розробок та винаходів відповідно до пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

Активне створення і підтримка державою технологічних і бізнес-інкубаторів, які надають підприємцям-початківцям можливість розвинути інноваційні ідеї і створити власний бізнес з метою комерціалізації їхніх технологій і випуску інноваційної продукції – перспективний для України шлях розвитку НІС. Інкубатори створюються як автономні неприбуткові корпорації і функціонують як державні трасти, що управляють інкубаційними проектами і надають підтримку підприємцям не тільки у вигляді фінансових ресурсів, але й у формі обладнання, надання приміщень, адміністративної допомоги, професійного керівництва тощо. Створення інкубаторів покликано значним чином стимулювати розвиток наукоємного й високотехнологічного малого бізнесу в Україні, однак обов'язковою умовою є має виступати чітке правове забезпечення їхньої діяльності, зокрема: критеріїв відбору проектів в інкубатор, часу їх перебування в інкубаторі, обмежень на бюджет проекту, гарантій і форм повернення обсягів попереднього гранту державі, правил і процедури реєстрації проектів, суб'єктів адміністрування, розподілу початкової власності тощо.

При формуванні концептуальних засад розвитку НІС була врахована роль малого бізнесу і у розвитку інтегрованих інноваційних структур, в першу чергу – інноваційних кластерів. Виходячи з поточного стану і тенденцій розвитку вітчизняної НІС, ключової ролі держави у фінансуванні генерації фундаментальних знань і підтримці технологічних розробок, завдань державної політики у сфері інноваційного розвитку територій, створення «точок зростання» і підвищення ступеня міжрегіональної інтеграції, при формуванні інноваційних кластерів в Україні найбільш доцільним є низхідний підхід. Такий підхід передбачає, що органи державної влади та управління визначають національні стратегічні пріоритети інноваційного розвитку, які на регіональному і галузевому рівнях розгортаються у комплекс середньострокових стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку країни, виходячи з яких визначаються цілі функціонування інноваційного кластеру.

Сучасні соціально-економічні реалії України свідчать про необхідність застосування дирижистської концепції кластерної політики України на сучасному етапі з диференціацією її типів залежно від ступеня розвитку кластера, завдань його функціонування і ролі у процесах інноваційного і соціально-економічного розвитку країни, однак на поточному етапі найбільш доцільною є директивна, а в окремих випадках (через значне навантаження на Державний бюджет, але й великі стратегічні перспективи) – інтервенційна кластерна політика держави.

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи

Виходячи з широкого кола і різноманітності завдань і напрямів регулювання розвитку вітчизняної НІС, великого набору економічних методів і важелів державного впливу на інноваційні процеси, державне прогнозування і державне програмування інноваційного розвитку економіки і розбудови національної інноваційної системи України визначені як основа реалізації концептуальних засад розвитку НІС.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Виходячи з результатів аналізу світового досвіду, систематизації інструментів економічного регулювання розвитку НІС за спрямуванням впливу на окремі її підсистеми і складові, а також групування заходів інноваційної політики країн Європи за їх спрямуванням, можна зробити висновок, що трансформація механізму розвитку НІС України має передбачати концентрацію зусиль державного регулювання на забезпеченні процесу генерації знань і підвищенні рівня кооперації у процесі їх трансформації завдяки посиленню співпраці між дослідницькими центрами, університетами і виробництвом, перспективним шляхом до чого є сприяння з боку держави утворенню і розвитку інтегрованих інноваційним структур із повним інноваційним циклом, що дозволить скоротити термін часу від генерації нового знання до інноваційної розробки та впровадження і комерціалізації.

Зазначений підхід відповідає інформаційній моделі інноваційного процесу, яка на основі логістичної функції пов'язує обсяги й активність створення наукової інформації з умовами адаптування (інформаційної трансформації) її сприйняття розробниками нового продукту і наявністю ресурсів виробничої системи. Удосконалений організаційно-економічний механізм розвитку НІС України побудований на ідеї інформаційної моделі інноваційних процесів з виділенням методів і інструментів впливу на кожну з підсистем НІС шляхом формування і реалізації державних і державних цільових програм, а також галузевих і регіональних програм інноваційного розвитку.

Реалізація запропонованого удосконаленого ОЕМР НІС потребує відповідного розвитку організаційно-правових засад його реалізації і визначення принципів і підходів до формування інформаційного забезпечення.

Література.

1. Л. Шаповалова Складові національної інноваційної системи та рівень їх розвитку в Україні / Л. Шаповалова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія «Економіка», 2011, вип. 121-122, С. 94-98.
2. Л. Яремко: Національна інноваційна система та її формування в Україні / Л. Яремко // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 1. С. 54-57
3. Макаренко І.П. Національна інноваційна система України: проблеми і принципи побудови / Макаренко І.П., Копка П.М., Рогожин О.Г., Кузьменко В.П./ За наук. ред. І.П. Макаренка. – К.: Інститут проблем національної безпеки, 2007. – 520с.
4. Кавтиш О.П. Теоретико-методологічні підходи до визначення національної інноваційної системи / О.П. Кавтиш, А.В. Гречко // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. - 2011. - № 2. - с. 223-228.
5. Московкин В.М. Меры европейской инновационной политики и идентификация лучшей инновационной практики / В.М. Московкин, А.Х. Раковская-Самойлова // БизнесИнформ, 2005. - № 3-4. - С. 3-17.
6. Федулова Л. Особливості розвитку інноваційної політики Європейського Союзу: виклики для України / Л. Федулова, Г. Андрощук // Проблеми науки. – 2014. – № 7-8. – С. 40-43.
7. Database of innovation policy measures. - http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/innovation-scoreboard/index_en.htm.
8. CORDIS (Community Research and Development Information Service). - http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html.
9. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України. – Київ: Держкомстат України, 2014. – 533 с.
10. Таньков К.М. Інформаційна модель інноваційного процесу / К.М. Таньков, В.М. Щербань // Проблеми науки. – 2003. - № 7. – С. 30-32.

References.

1. Shapovalova L. (2011) "Constituents of the national innovative system and level of their development in Ukraine", *Ekonomika*, vol. 121-122, pp. 94-98
2. Yaremko L. (2007) "The national innovative system and its forming in Ukraine", *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 1, pp 54-57
3. Makarenko I.P. Kopka P.M., Rogozhin O.G., Kuzmenko V.P. (2007), *Natsional'na innovatsijna sistema Ukrainy: problemy i pryncypy pobudovy* [The National innovative system of Ukraine: problems and principals constructions], Institute of problems of national safety, Kiev, Ukraine.

4. Kavtish O.P., Grechko A.V. (2011) "Theoretical and methodological going near determination of the national innovative system", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 2, p. 223-228.
5. Moskovkin V.M., Rakovskaya-samoylova V.M. (2005) "Measures of the European innovative policy and authentication of the best innovative practice", *BiznesInform*, vol. 3-4, pp. 3-17.
6. Fedulova L., Androschuk G. (2014) "Features to development of innovative policy of European Union: calls for Ukraine", *Problemi nauki*, vol. 7-8, pp. 40-43.
7. European Commission (2014) "Database of innovation policy measures", available at: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/innovation-scoreboard/index_en.htm (Accessed 02/01/2015).
8. Community Research and Development Information Service (2015) "The 7th Framework Programme funded European Research and Technological Development from 2007 until 2013", available at: http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html (Accessed 06/01/2015).
9. Government service of statistics of Ukraine (2014) "Statistical annual of Ukraine is for 2013", Derzhkomstat Ukrainy, 533 p.
10. Tan'kov K.M., Scherban' V.M. (2003) "The informative model of innovative process", *Problemy nauky*, vol. 7, pp. 30-32.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"